

Glede aranžma razstave bi pripomnil se, naj bi zaradi lažjega pregleda imele slike zapovrstne številke, ne raztresene kot sedaj. Bilo bi za gledalca mnogo komodnejše.

Dr. Jos. Regali.

0960

„Stari Ilija“, narodna igra Ignacija Borštnika, se je igrala v deželnem gledališču. Uprizoril jo je „Ljudski oder“, ki razpolaga z nekaterimi dobrimi domačimi močmi. Igra je prav dobra in se da efektno igrati.

Meško v švedskem prevodu. Švedski publicist Yvar Pettersson pripravlja za tisk sledeča Meškova dela: „Mir božji“, „Slike in povesti“ ter „Ob tihih večerih“. Švedski prevod izide v zabavni biblioteki švedskega učiteljstva v Stockholmu. Pri prevajanju je prevajalcu pomagal naš rojak Fran Krašovec v Kolinu ob R.

Björnsterne Björnson, slavni norveški dramatik, je umrl v 78. letu, ravno štiri leta za svojim tekmeccem Ibsenom, s katerim je stopil tudi v svaštvo, ko se je Ibsenov sin Sigurd poročil z Björnsonovo hčerjo Bergliot. O Björnsonu smo že večkrat pisali. Skandinavski duh je po njegovih dramah in novelah mogočno vplival na svetovno slovstvo. Vsi veliki gledališki odri stoje pod tem vplivom. Björnson ni bil le pesnik, ampak v prvi vrsti socialni politik. Bičal je konvencionalno laž in hinavščino sedanje družbe; njegov ideal je bila republika plemenitih ljudi, v kateri ne bi bilo tlačiteljev in podjarmljenih. Njegova tendenca je vseskozi etična; neki severni črnogledi mysticizem, ki se je razvil v Skandinaviji pod vplivom protestantizma, vodi njegove misli. Na vrhuncu je Björnson v svoji drami „Preko naše moči“, ki je prava verska drama in se bavi s problemom čudežev. Björnson je stal vedno na strani onih, ki trpe krivico; zato se je tudi publicistično potegoval za Fince, za Rusine in za Slovake. Do najvišje starosti je ohranil Björnson čudovito delavno silo. Šele pred kratkim je nastopil z novo dramo „Kadar trta cvete“ in zadnje dni je še pisal članke za časnike.

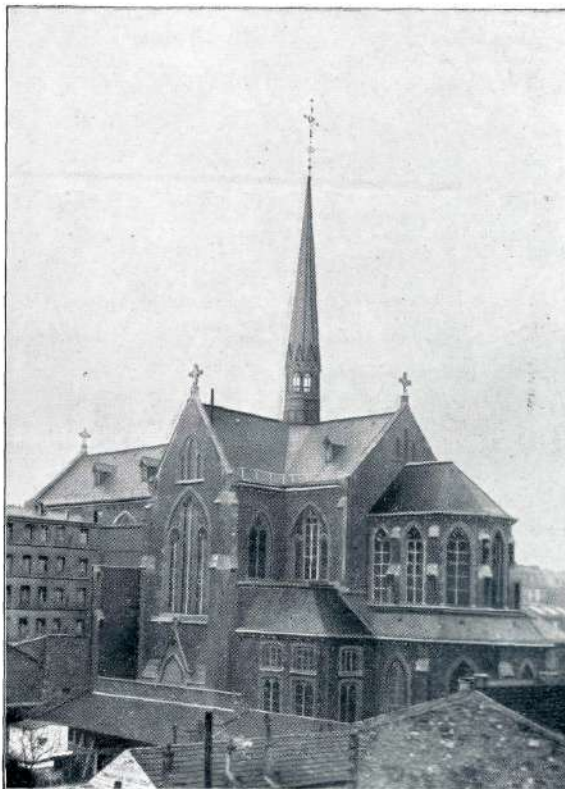
0960

Naše slike.

~ Naš krasni Bohinj se lepo razvija. Odkar je stekla po njem nova železnica, se je že mnogo zgradilo. Ob Bohinjskem jezeru je duhovsko podporno društvo poleg cerkvice sv. Duha postavilo lično zgradbo za letovišče (str. 193) V tem mirnem planinskem kotu si bo mogel marsikdo popraviti od prenapornega dela utrujene živce.

Dantejeva jama v Tolminu. Dante v Tolminu? Da. Kakor smo pisali že v uvodu „Divine Commedie“ (Dom in Svet, 1910, str. 37), se je Dante v dvajsetletni dobi prognanstva mudil nekaj časa tudi v Tolminskem gradu. Da je bil v Istri in je videl Pulj, sledi brezdvomno iz IX. speva njegovega Pekla, kjer v vrsticah 113. nsl. pripoveduje o mrtvaškem polju, ki ga je ondi videl. A da je prišel noter v Tolmin? Upamo, da se nam bo v zadnji številki letošnjega Dom in Sveta, ki prinese zadnje speve Pekla, posrečilo dokazati še več, da je bil namreč tudi na Cerknjskem jezeru in v Postojnski jami, a zdaj nas zanima le, kako je prišel v Tolmin? Vsi ti kraji, Tolmin, Postojna, Cerknica, so bili takrat pod oblastjo oglejskih patriarhov, torej Italijanov, in sicer pride v tem slučaju v poštev patriarh Ottobono (1302 do 1318). Ta mož ni imel sreče na svojem patriarškem prestolu, ker mu je venomer delal preglavico goriški grof Henrik (1304—1323) in mu odvzel dohodke raznih župnij in gradov,

med drugimi tudi Postojne in Tolmina. V tisti dobi si moramo torej misliti v Tolminskem gradu grofa Henrika ali pa njegovega oskrbnika. Toda sta li Dante in grof Henrik bila znanca? Da. Koncem oktobra leta 1316. je grof s sijajnim spremstvom obiskal v Veroni glavarja gibelinov, Can Grande, ki se je pri njem, kot svojem najtolsšem pokrovitelju tedaj mudil Dante. Z zgodovinskega stališča torej ni mogoče oporekati naši trditvi. Pa tudi ime „Dantova jama“, ki je že stoletja staro, glasno priča, da jo je pesnik obiskoval; kajti kako naj bi bilo drugače ondotno prebivalstvo, čisto slovensko, brez pojma o starem laskem slovstvu, prišlo od tega naziva? — Pokojni prof. Rutar (Zgodovina Tolminskega, Gorica, 1882, str. 31) je slišal od ljudi tole pripovedko: Dante

KULTURNI BOJ V FRANCIJI: CERKEV REDEMPTORISTOV V PARIZU, OD FRAMASONOV PRODANA ZA EN FRANK (96 VINARJEV)

se je ponoči gostil z gospodo, vitezi in grajskimi gospem v gradu, podnevi pa je mnogo bival v jami, ki je po njem dobila ime „Dantova jama“ (ali Zalaška jama). O mraku so ga baje videli v rdeči obleki sedečega pred jamo. — Alfred Bassermann prištevava v svoji lepi knjigi, Dantes Spuren in Italien, München, Dantejevo jamo na Tolminskem prav odločno med kraje, ki jih je posejil Dante.

Halleyev komet (str. 220) se bliža zemlji od dne do dne. Kmalu bomo skupaj in komet nas bo pogladil s svojim repom. Mi tega ne bomo čutili, ker je tvarina kometova tako tenka, da se na ozračje nima nobenega vpliva. Pač pa utegnemo videti zanimive nebane prikazni. Razne oblike imajo jedra komete. Tako vidijo čitatelji na str. 221 jedro Donatovega komete iz l. 1858,

Pogreb dr. Luegerjev na Dunaju je bil velikanski. Naša slika nam kaže trenutek, ko se pomika mrtvaški izprevod mimo državne zbornice. Zadaj je mestna hiša, odkoder so pripeljali mrliča. Pred državno zbornico, na katere dovozu so zbrani poslanci in člani gosposke zbornice, se je poslovil od pokojnika predsednik parlamenta.

Balkanske države so v neprestanem nemiru: Ali se koljejo vojaki in vstaši, ali se bijejo diplomati. Oba balkanska kralja sta odšla na diplomatska potovanja v Peterburg in Carigrad. Kralj Peter srbski in kralj Ferdinand bolgarski sta hotela vsak na svojo stran spraviti carja in sultana. Zdi se, da je Peter bolje opravil kakor Ferdinand. Za srbskega kralja je veliko vredno, da ga je car sploh sprejel, kajti zaradi umora Obrenovićev niso hoteli vladarji doslej osebno občevati s Karagjorgjevići. Zdaj je Peter od carja sprejet v družbo evropskih vladarjev.

Tudi Turčija je bolj nagnjena Srbiji kakor svoji sosedi Bolgariji; to je pokazala v Makedoniji, koder podpira srbski element proti bolgarskemu. Albanci so se pa zopet uprli — pravzaprav se nikdar Turčiji še podvrgli niso — in so v krvavi bitki potolkli turške čete.

Etna, največji evropski ognjenik, bljuje. Ob pobočju te veličastne gore je raztresenih 65 mest in vasi, ki so v veliki nevarnosti. Nekaj jih je zasula ognjena lava, ki se je razlila iz bruhajočega žrela. V 36 urah je Etna iz štirih žrel izbruhala 9 milijonov kubičnih metrov lave, ki se je kot štiristo metrov široka ognjena reka razlila v dolino. Nič ne more ustaviti prodirajoče lave, ki počasi leze naprej, vse pokončujoč s svojo vročino. Le počasi se ohladi na površju, spodaj pa drži vročino skozi stoletja.

Vladar Abesinije, neguš Menelik, ki je pri Adni premagal Italijane, je umrl, star 66 let. Menelik je bil brez dvoma najodličnejši vladar v Afriki. Njegova soproga Taitu je jako častihlepna in je imela veliko oblast do pokojnega Menelika. Hotela se je polastiti moči, a so jo odstavili in

ker nima Taitu otrok, je abesinski prestol zasedel Menelikov vnuk Lid Jeasu, ki je še jako mlad.

Kulturni boj na Francoskem je rodil kaj čudne sadove. Svobodomisleci so uveljavili takozvani zakon „o ločitvi cerkve od države“. Pa namen ni bil ločitev od cerkve, ampak uničenje katoliške cerkve in versko preganjanje. Svobodomisleci so pridobili ljudstvo s tem, da so mu obljubovali, da bodo iz prodaje cerkva in cerkvenih in samostanskih posestev pridobili milijardo frankov, ki jo namenijo za ljudsko starostno zavarovanje. Cerkevni rop se je izvršil, katoličanom so vzeli njih dolgoletno posest, krasne cerkve, najlepša svetišča so prodajali v posvetne namene. A zdaj se vprašuje po milijardi frankov, in milijarde — ni nikjer! Framasonski likvidatorji, ki so jim izročili prodajo cerkva in samostanov, so goljufali in kradli tako, da danes Francija od ogromnega cerkvenega ropa nima drugega, kakor svetovno sramoto. Vprašujemo se, kako je mogoč tak skandal v prosvetljeni dobi dvajsetega stoletja pod krinko napredka in svobodne misli! Likvidator Duez je poneveril mnogo milijonov; vedeli so za njegovo početje, pa so ga pustili, da je s svojimi prijatelji kupčeval dalje! Kam je šel ta denar? Duez je frivolno priznal, da je na stotisoče frankov podarjeval raznim galantnim damam, svojim prijateljicam. Ta Duez je n. pr. cerkev redemptoristov v Parizu (slika str. 239) prodal za en frank nekemu svojemu prijatelju, ki prireja zdaj iz cerkve stanovanja. Za take kupčije pa so si zaračunavali framasonski likvidatorji velikanske nagrade za „trud“, tako da je pri mnogih njihovih kupčijah država več stroškov plačala, nego je dobila dohodkov. Žalostni zgled Francije dovolj jasno uči, kako je stremljenje takozvanih „svobodomiselnih“ strank tudi v drugih državah. Kajti „svobodomiselna“ organizacija ima svoje središče v „Velikem Orientu“ v Parizu, v osrednji framasonski organizaciji, ki izkuša tudi v drugih državah pod naslovom „ločitev cerkve od države“ uprizoriti enako versko preganjanje.

IZBRUH ETNE: ŽAREČA LAVA PRODIRA V VASI